

Zadeva C-617/20

Predlog za sprejetje predhodne odločbe

Datum vložitve:

20. november 2020

Predložitveno sodišče:

Hanseatisches Oberlandesgericht in Bremen (višje deželno sodišče
v Bremnu, Nemčija)

Datum predložitvene odločbe:

11. november 2020

Predlagateljica:

E.G.

Pritožnika:

T.N.

N.N.

Hanseatisches Oberlandesgericht in Bremen

[...] (ni prevedeno)

Sklep

V zapuščinski zadevi po
osebi W. N., umrli 21. maja 2018 v Bremnu,

zapustnik,

ob udeležbi:

1. osebe E. G., [...] (ni prevedeno) Bremen,

predlagateljica,

2. osebe T. N., [...] (ni prevedeno) Haag [Nizozemska],

3. osebe N. N., [...] (ni prevedeno) Haag [Nizozemska],

pritožnika,

[...] (ni prevedeno),

je peti civilni senat pri Hanseatisches Oberlandesgericht in Bremen (višje deželno sodišče v Bremnu, Nemčija) [...] (ni prevedeno)

11. novembra 2020 sklenil:

- I. Postopek se prekine zaradi pridobitve predhodne odločbe Sodišča Evropske unije za razlago členov 13 in 28 Uredbe (EU) št. 650/2012 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 4. julija 2012 o pristojnosti, pravu, ki se uporablja, priznavanju in izvrševanju odločb in sprejemljivosti in izvrševanju javnih listin v dednih zadevah ter uvedbi evropskega potrdila o dedovanju (Uredba 650/2012).
- II. Senat v skladu s členom 267(2) PDEU Sodišču v predhodno odločanje predloži naslednja vprašanja glede razlage členov 13 in 28 Uredbe 650/2012:
 1. Ali izjava o odpovedi dediščini, ki jo dedič poda na sodišču države članice, pristojnem glede na njegovo običajno prebivališče, v skladu s tam veljavnimi zahtevami glede oblike, nadomesti izjavo o odpovedi dediščini, ki se poda na sodišču druge države članice, pristojnem za dedovanje, tako da izjava velja kot veljavno dana v trenutku, ko je dana (substitucija)?
 2. Če je odgovor na prvo vprašanje nikalen:

ali se poleg izjave o odpovedi dediščini, dane v veljavni obliki na sodišču, pristojnem za običajno prebivališče osebe, ki se odpoveduje dediščini, za veljavnost izjave zahteva, da ta oseba o dani izjavi obvesti sodišče, pristojno za dedovanje?
 3. Če je odgovor na prvo vprašanje nikalen, odgovor na drugo pa pritrdilen:
 - (a) Ali se za začetek veljavnosti izjave o odpovedi dediščini, zlasti pa zaradi upoštevanja rokov, ki veljajo v kraju sodišča, pristojnega za dedovanje, pri podajanju zadevne izjave zahteva, da se to sodišče nagovori v jeziku, uveljavljenem v kraju njegove sodne pristojnosti?
 - (b) Ali se za začetek veljavnosti izjave o odpovedi dediščini, zlasti pa zaradi spoštovanja rokov, ki veljajo v kraju sodišča, pristojnega za dedovanje, pri dajanju zadevne izjave zahteva, da

se temu sodišču listine, ki jih je v zvezi z odpovedjo izdalo sodišče, pristojno za običajno prebivališče osebe, ki se odpoveduje dediščini, predložijo v izvirniku skupaj s prevodom?

III. Obrazložitev:

1.

Zapustnik, rojen 4. januarja 1945, ki je bil nizozemski državljan, je umrl 21. maja 2018 v Bremnu. Predlagateljica je zapustnikova vdova, udeleženca iz točk 2. in 3. pa sta potomca zapustnikovega predhodno umrlega brata.

Predlagateljica je z listino v notarski obliki z dne 21. januarja 2019 zaprosila za izdajo skupnega potrdila o dedovanju, iz katerega izhaja, da so zapustnikovo premoženje na podlagi zakona podedovali predlagateljica v tričetrtinskem deležu in pritožnika vsak v osminkem deležu. Ker je imela predlagateljica težave s predložitvijo listin, potrebnih za presojo dedovanja na podlagi zakona, se je Amtsgericht – Nachlassgericht – Bremen (okrajno zapuščinsko sodišče v Bremnu, Nemčija) z dopisom z dne 19. junija 2019 prvič obrnilo na pritožnika in ju obvestilo o zahtevku za izdajo potrdila o dedovanju. Sodišče je hkrati zaprosilo, da se mu pošljejo določene podrobneje navedene listine. Po tem je bilo 14. avgusta 2019 prejeto elektronsko sporočilo nekega gospoda K., ki je navedel, da sta ga pritožnika pooblastila za poizvedbe o sestavi zapuščine. Zapuščinsko sodišče je navedlo, da to ni v njegovi moči, in predlagalo pridobitev pravnega nasveta. Pritožnika najprej nista dala nobenih nadaljnjih pojasnil. Potem ko je predlagateljica končno predložila potrebne listine, je zapuščinsko sodišče z dopisom z dne 22. novembra 2019 pritožnikoma poslalo zadevni zahtevek za izdajo potrdila o dedovanju in ju pozvalo, naj izrazita svoje mnenje. Pritožnika sta že 13. septembra 2019 na okrožnem sodišču v Haagu na Nizozemskem podala izjavo o odpovedi dediščini po zapustniku, ki je bila 30. septembra vpisana v tamkajšnji zapuščinski register. Pritožnika sta z dopisom z dne 13. decembra 2019 – sestavljenem v nizozemščini – na zapuščinskem sodišču predložila prepise listin, ki jih je v zvezi s tem pripravilo okrožno sodišče v Haagu. Zapuščinsko sodišče je z dopisom z dne 3. januarja 2020 pritožnikoma sporočilo, da pisanj in listin ni bilo mogoče obravnavati, ker niso bila prevedena v nemščino. Potem je pritožnik pod točko 3. z dopisom (v nemščini) z dne 15. januarja 2020 sporočil, da se je dediščini odpovedal, da je bila izjava v skladu z evropskim pravom v nizozemščini evidentirana na sodišču in da zato prevod ni potreben. Zapuščinsko sodišče je, nasprotno, opozorilo na manjkajoče prevode listin in roke, ki veljajo za odpoved.

Zapuščinsko sodišče je s sklepom z dne 27. februarja 2020 v skladu s členom 352e(1) FamFG (zakon o postopku v družinskih in nepravdnih zadevah) ugotovilo potrebna dejstva za dodelitev zapuščine. Pritožnika sta bila o tej odločbi obveščena 6. marca 2020, oba sta jo izpodbijala z dopisom z dne 19. marca 2020 (prejetim 27. marca 2020) in zaprosila za podaljšanje roka zaradi nadaljnje obrazložitve. Pritožnika sta tako 30. julija 2020 predložila še barvne kopije listin,

ki jih izdalo okrožno sodišče v Haagu, skupaj s prevodom. Potem ko je zapuščinsko sodišče nadalje očitalo, da ni prejelo izvornikov listin, so mu bili 17. avgusta 2020 predloženi še ti. Zapuščinsko sodišče s sklepom z dne 2. septembra 2020 pritožbe ni rešilo in je zadevo predložilo v odločanje senatu. V utemeljitvi je navedlo, da sta pritožnika postala (so-)dediča po zapustniku, saj sta zamudila rok za odpoved dediščini. Za veljavno odpoved naj ne bi zadoščali niti sam sklic na izvršeno odpoved pred nizozemskim sodiščem niti poslani prepisi, temveč šele prejem izvornikov listin, ti pa so bili zapuščinskemu sodišču predloženi šele po preteku šestmesečnega roka za odpoved.

2.

Pravno sredstvo, ki sta ga vložila pritožnika, je dovoljeno v skladu s členom 58(1) zakona o postopku v družinskih in nepravdnih zadevah in dopustno v skladu s členi 59(1), 61(1) in 63(1) zakona o postopku v družinskih in nepravdnih zadevah. Zato je treba vprašanje pravočasnosti odpovedi preučiti vsebinsko.

- (a) Ker pritožnika nimata stalnega prebivališča v Nemčiji in ker je bil zapustnik nizozemski državljan, se za dedovanje uporabljajo predpisi Uredbe (EU) št. 650/2012 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 4. julija 2012 o pristojnosti, pravu, ki se uporablja, priznavanju in izvrševanju odločb in sprejemljivosti in izvrševanju javnih listin v dednih zadevah ter uvedbi evropskega potrdila o dedovanju (Uredba 650/2012). Tako je Nachlassgericht Bremen (zapuščinsko sodišče v Bremnu) pristojno za odločbe v dednih zadevah kot sodišče, v okrožju katerega je imel zapustnik ob smrti običajno prebivališče (člen 4 Uredbe 650/2012). Poleg tega se za zadevno dedovanje načeloma uporabljajo predpisi nemškega materialnega prava, saj gre pri tem tudi za vprašanje, kje je imel zapustnik ob smrti običajno prebivališče (člen 21(1) Uredbe 650/2012). Vendar, drugače kot meni zapuščinsko sodišče, vprašanje veljavnosti odpovedi dediščini ni odvisno le od člena 1945 BGB (civilni zakonik). Nasprotno, Uredba 650/2012 za odpoved dediščini v členih 13 in 28 določa posebno ureditev glede pristojnosti in oblike:

Člen 13 Uredbe 650/2012 določa, da so za sprejem izjave o odpovedi dediščini poleg sodišča, ki je pristojno za odločbe o dedovanju v skladu s členom 4 Uredbe 650/2012, pristojna tudi sodišča države članice, v kateri ima oseba, ki da to izjavo, običajno prebivališče; gre za konkurenčno pristojnost [...] (ni prevedeno) [sklici na nacionalno pravno literaturo]. Krajevna pristojnost sodišča osebe, ki se odpoveduje dediščini, v zvezi s tem temelji na avtonomnih predpisih nizozemskega prava; okoliščina, da imata pritožnika stalno prebivališče v Haagu, podpira dejstvo, da je krajevno pristojno okrajno sodišče v Haagu; nasprotno dejstvo ni niti razvidno niti izkazano. Poleg tega veljajo v skladu s členom 28(b) glede oblike izjave o odpovedi dediščini predpisi prava države, v kateri ima oseba, ki da izjavo, običajno prebivališče.

- (b) Sicer pa je sporno, ali že podajanje izjave o odpovedi dediščini pred sodiščem v kraju prebivališča osebe, ki da izjavo, vodi v veljavnost odpovedi pred sodiščem, pristojnim za dedovanje, tako imenovana substitucija (takšno je prevladujoče mnenje [...] (ni prevedeno)) [sklici na pravno literaturo in sodno prakso]. Nasprotno misleči zahtevajo predložitev listin v ustrezni obliki sodišču, pristojnemu za dedovanje [...] (ni prevedeno) oziroma vsekakor njegovo obvestitev [...] (ni prevedeno) [sklici na pravno literaturo].

Ti se lahko oprejo na uvodno izjavo 32 Uredbe 650/2012, v kateri je med drugim smiselno zapisano, da bi osebe, ki se bodo odločile za možnost, da dajo izjavo v državi članici, v kateri imajo običajno prebivališče, morale sodišče, pristojno za dedovanje, same obvestiti o podani izjavi v roku, določenem s pravom, ki se uporablja za dedovanje. Iz tega bi lahko sklepali, da je uredbodajalec izhajal iz tega, da ima izjava o odpovedi dediščini, ki jo je oseba podala pred sodiščem v kraju prebivališča, pravne učinke šele takrat, ko je o njej obveščeno sodišče, pristojno za dedovanje. To bi lahko potrdilo zlasti dejstvo, da člen 13 Uredbe 650/2012 – drugače kot na primer člen 344(7) zakona o postopku v družinskih in nepravdnih zadevah – ne predvideva nobene obveznosti sodišča v kraju prebivališča osebe, ki da izjavo, da obvesti sodišče, pristojno za dedovanje, o tem, da je bila podana izjava o odpovedi dediščini.

- (c) Tako je izid postopka – namreč vprašanje, ali sta se pritožnika pravočasno odpovedala dediščini – odvisen od razlage členov 14 in 28 Uredbe 650/2012.

Ker nemško materialno pravo, ki se tukaj uporablja v skladu s členom 21 Uredbe 650/2012, ne zahteva izrecnega sprejema dediščine (člen 1942 civilnega zakonika – načelo samodejne pridobitve (Vonselbsterwerb) [...] (ni prevedeno)) [navedba pravne literature], sta pritožnika postala sodediča, če se nista v roku odpovedala dediščini (člen 1943 civilnega zakonika). Rok za odpoved je načeloma šest tednov ter začne teči s seznanjenostjo, da sta nastopila možnost za pridobitev dediščine in pritožbeni temelj (člen 1944(1) civilnega zakonika). Kadar se – tako kot v tem primeru – dedič nahaja v tujini, je rok za odpoved šest mesecev (člen 1944(3) civilnega zakonika). Dedič je seznanjen, ko izve, da je nastopila možnost za pridobitev dediščine v skladu s členom 1942 civilnega zakonika. Da se to zgodi, mora zanesljivo izvedeti za upoštevne okoliščine, na podlagi katerih je mogoče pričakovati določeno ravnanje. Z domnevo o seznanjenosti – pa tudi neseznanjenosti po krivdi – ne začne teči rok za odpoved. Odločilna okoliščina, ki jo mora poznati dedič, je uvedba dedovanja. Poleg tega so – kot v obravnavanem primeru – pri dedovanju na podlagi zakona pomembni družinsko razmerje (tudi partnerska skupnost), ki utemeljuje položaj dedičev, ter neobstoj oziroma prekinitev sosledja dedičev višjega reda. Senat dvomi, da je že poizvedovanje zapuščinskega sodišča z dne 19. julija 2019 pritožnikoma zagotovilo potrebno – zanesljivo – seznanjenost. Po eni strani temu dopisu

ni bil priložen zahtevek za izdajo potrdila o dedovanju, iz katerega bi bilo mogoče razbrati razlog za pritožbo (dedovanje na podlagi zakona). Po drugi strani je zahteva zapuščinskega sodišča po listinah pokazala, da poizvedovanja glede dedovanja na podlagi zakona še niso bila končana. Poleg tega pritožnikoma, ki sta nizozemska državljana, nemška pravila o dedovanju na podlagi zakona niso bila nujno znana, zlasti ker je šlo za dedovanje drugega reda (člen 1925 civilnega zakonika). Tudi samo zapuščinsko sodišče pri izračunu roka ni izhajalo iz tega, da je bila pritožnikoma že s tem poizvedovanjem zagotovljena potrebna seznanjenost v skladu s členom 1944 civilnega zakonika.. Tako meni tudi senat. Pritožnika pa sta bila seznanjena najpozneje 13. septembra 2019, kajti takrat sta pred okrožnim sodiščem v Haagu dala izjavo o odpovedi dediščini, kar pomeni, da sta izhajala iz tega, da sta postala dediča.

- (1) Če se sprejme očitno prevladujoče mnenje, ki izhaja iz substitucije izjave o odpovedi dediščini, bi začela izjava o odpovedi dediščini veljati že v trenutku, ko je bila 13. septembra 2019 dana pred okrajnim sodiščem v Haagu. Zakonski rok iz člena 1944(3) civilnega zakonika bi bil upoštevan, pritožnika pa ne bi postala dediča.
- (2) Če se, nasprotno, glede na uvodno izjavo 32 Uredbe 650/2012 ne izhaja iz popolne substitucije, bi lahko bila za veljavnost odpovedi dodatno pomembna seznanjenost, za katero je poskrbelo Nachlassgericht Bremen (zapuščinsko sodišče v Bremnu) (sodišče, pristojno za dedovanje). Vendar se potem postavlja vprašanje, kakšne formalne predpostavke morajo biti izpolnjene, da odpoved začne veljati:
 - (a) Če bi veljalo, da zadoščajo zgolj informacije sodišča, pristojnega za dedovanje – po možnosti celo v jeziku osebe, ki se odpoveduje dediščini –, bi odpoved začela veljati 13. decembra 2019 – kar bi bilo skladno z rokom. Podobno bi veljalo, če bi se zahtevalo, da se predložijo le prepisi listin, ki jih je ob dajanju izjave izdalo sodišče v kraju prebivališča. Potem bi bila naloga sodišča, pristojnega za dedovanje, da s povratno poizvedbo pri sodišču druge države članice pridobi potrditev (člen 26 zakona o postopku v družinskih in nepravdnih zadevah).
 - (b) Če bi se glede na pravo, ki se uporablja v kraju sodišča, pristojnega za dedovanje, (člen 21(1) Uredbe 650/2012) zahtevalo, da morajo biti informacije o izvršeni odpovedi v nemščini (člen 184 GVG (zakon o pravosodnem sistemu)), bi to pritožnika v dopisu z dne 15. januarja 2020 upoštevala; tudi v tem primeru bi bil rok za odpoved upoštevan. Spet bi si morale sodišče, pristojno za dedovanje, od sodišča države članice samo priskrbeti potrebno potrditev (listine).

- (c) Če pa se, nasprotno – kot je menilo zapuščinsko sodišče – izhaja iz tega, da se kljub členu 13 Uredbe 650/2019 za veljavnost odpovedi zahteva, da morajo biti listine, ki jih je glede odpovedi izdalo sodišče države članice, poslane sodišču, pristojnemu za dedovanje, v izvorniku in sodno overjene v jeziku sodišča, pristojnega za dedovanje, potem bi se to očitno zgodilo šele avgusta 2020 in rok za odpoved bi bil zamujen. Taka razlaga – to je treba pripomniti – seveda ne bi kaj dosti prispevala k poenostavitvi evropskega pravnega prometa, za katero si prizadeva zadevna ureditev, kajti potem bi se prizadeti lahko nemudoma odpovedal dediščini na sodišču, pristojnem za dedovanje.

[...] (ni prevedeno),

[podpisi]

[...] (ni prevedeno),

[...] (ni prevedeno) [izvod]

DELOVNI DOKUMENT